

C-35/23. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2023. január 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. január 16.

Kérelmező az elsőfokú eljárásban és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

az apa

Ellenérdekű fél a kérelemre vonatkozó és a fellebbezési eljárásban:

az anya

[omissis]

**OBERLANDESGERICHT FRANKFURT AM MAIN (FRANKFURT AM
MAIN-I REGIONÁLIS FELSŐBÍRÓSÁG)**

VÉGZÉS

Az

L feletti szülői felügyelet tárgyában indult családjogi eljárásban, amelynek

felei:

1. L gyermek (lakóhelye: PL),
2. ügyvéd
eseti gyám
3. apa, kérelmező és fellebbező (lakóhelye: CH)

[omissis]

4. anya, ellenérdekű fél a kérelemre vonatkozó és a fellebbezési eljárásban (lakóhelye: PL)

az [Oberlandesgericht] Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i regionális felsőbbíróság, Németország) [omissis] [omissis] [a bírósági tanács megnevezése] [az eljárás rövid leírása]

2023. január 16-án meghozta a következő végzést:

I.

A bíróság az eljárást felfüggeszti.

II.

A kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal céljából a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet („Brüsszel IIa.” rendelet) 10. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozó következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

Mennyiben korlátozódik a Brüsszel IIa. rendelet 10. és 11. cikkében foglalt szabályozási mechanizmus az EU-tagállamok közötti viszonylatban folyó eljárásokra?

Pontosabban:

1. Alkalmazandó-e a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke azzal a következménnyel, hogy a korábbi tartózkodási hely szerinti állam bíróságai továbbra is joghatósággal rendelkeznek, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye az elvitel előtt egy uniós tagállamban (Németországban) volt, és a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló Hágai Egyezmény szerinti visszaviteli eljárást egy uniós tagállam (Lengyelország) és egy harmadik állam (Svájc) között folytatták le, és a gyermek visszavitelét megtagadták ebben az eljárásban?

Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

2. Melyek a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke b) pontjának i. alpontja szerint fennmaradó joghatóság megállapításának feltételei?

3. A Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (6)–(8) bekezdéseit kell-e alkalmazni akkor is, ha a visszaviteli eljárás a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján egy harmadik állam és egy uniós tagállam mint menedéknyújtó állam viszonylatában zajlik, amennyiben a gyermek szokásos tartózkodási helye az elvitelt megelőzően egy másik uniós tagállamban volt?

Indokolás:

I.

Az eljárás a Brüsszel IIa. rendelet 10. és 11. cikkének alkalmazási körével kapcsolatos kérdésekre vonatkozik.

A gyermek szülei 2013. március 7-én kötöttek házasságot Frankfurt am Mainban. Az apa német, az anya lengyel állampolgár. A gyermek szülei kezdetben együtt éltek Frankfurt am Mainban (Németország). 2013. június 29-én az apa a foglalkozásával összefüggő okokból Svájcba költözött.

A közös gyermek, L, aki német és időközben lengyel állampolgársággal is rendelkezik, 2014. november 12-én született X-ben (Svájc), és 2015 januárjától 2016 április elejéig az anyával Frankfurt am Mainban élt.

Az apa rendszeresen meglátogatta az anyát és gyermekét Németországban, és voltak közös nyaralások is. A bevándorlási hivatal 2015. május 11-én jóváhagyta az apa családegyesítési kérelmét. Az anya 2019. december 31-ig érvényes, határozott időre szóló tartózkodási engedélyt kapott Svájc területére.

2016. április 9-én az anya L-lel Lengyelországba költözött. Ezzel egyidőben az anya az apa svájci címének közlése mellett az egész családot kijelentette a frankfurti lakcíméről. 2016 nyarán az anya svájci állásokra jelentkezett. 2016 novembere óta az anya Lengyelországban dolgozik a Zurich Insurance biztosítónál.

Eleinte az apa látogatásaira Lengyelországban került sor. 2017. április 17-től az anya megtagadta az apától a kapcsolattartást a közös lánygyermekkel, és a lánygyermeket az apa beleegyezése nélkül beíratta egy lengyelországi óvodába. 2017 május végén az anya közölte az apával, hogy Lengyelországban marad a lánygyermekkel.

Az apa a 2017. július 7-én kelt kérelmében a svájci központi hatóságon (a berni Bundesamt für Justiz [szövetségi igazságügyi hivatal]) keresztül kérte a gyermek Svájcba történő visszavitelét. Ezt a kérelmet a Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie (Krakkó Nowa Huta-i kerületi bíróság, Lengyelország) 2017. december 8-án hozott végzésével elutasította azzal az indokolással, hogy az apa határozatlan időre szóló beleegyezését adta ahhoz, hogy az anya L-lel Lengyelországba költözzön. Ezen túlmenően a bíróság megállapította a gyermek mindenek felett álló érdekének súlyos veszélyeztetettségét a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény 13. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében. Az apa elismerte, hogy (egy alkalommal) erőszakot alkalmazott az anyával szemben. Az apa e határozat elleni fellebbezését a krakkói kerületi bíróság 2018. április 17-én hozott végzésével (XII Ca 168/18) elutasította.

Az anya a 2017. szeptember 27-én kelt kérelmében a házasság felbontása iránti eljárást indított Lengyelországban. 2017 októberében az anya kijelentette L-t a svájci laccíméről az x-i önkormányzatnál.

A krakkói kerületi bíróság a 2018. június 5-én hozott határozatával ideiglenesen az anyának ítélte a közös gyermek feletti szülői felügyeletet, és szabályozta az apa tartási kötelezettségét.

Az apa a 2018. június 29-én a bonni német Bundesamt für Justiz-hoz (szövetségi igazságügyi hivatalhoz) a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján benyújtott, a gyermek visszavitele iránti kérelmét nem tartotta fenn.

A mostani eljárásban az apa a 2018. július 12-én kelt, az Amtsgericht Frankfurt am Mainhoz (Frankfurt am Main-i helyi bíróság, Németország) 2018. július 13-án érkezett kérelmének I. pontjában a gyermek feletti kizárólagos szülői felügyeleti jog átruházását, másodlagosan a gyermek tartózkodási helyének meghatározására vonatkozó jog átruházását kérte.

A II. pontban az apa azt kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az anyát, hogy a határozat jogerőre emelkedését követően vigye vissza a gyermeket az apának Svájcba.

Az apa azt állítja, hogy a gyermek szülei 2015 tavaszán megállapodtak abban, hogy a jövőben L-lel együtt Svájcban élnek. 2016 áprilisában az anya úgy döntött, hogy átmeneti időre a szüleikhez megy Lengyelországba, hogy támogassa őket a házépítésben. Az apa beleegyezett ebbe, de kifejezetten két évre, legfeljebb három évre korlátozta az időtartamot. A gyermeknek mindenesetre legkésőbb 2017 novemberétől Svájcban kell óvodába járnia.

Az anya ellenkérelmet nyújtott be.

Az anya azt állítja, hogy az apa beleegyezését adta a Lengyelországba költözéshez, és közreműködött abban, hogy kiállítsák a lengyel útlevet. Sem a Lengyelországba történő, időben korlátozott költözésről nem született megállapodás, ahogy a Svájcba történő költözésről sem volt közös megegyezés.

Első fokon az apát 2019. május 9-én hallgatták meg. A szintén idézett anya, aki a 2019. április 19-én kelt levelében előzetesen azt kérte, hogy jogsegély útján hallgassa meg a bíróság, nem jelent meg ezen a tárgyaláson.

Az apa ezen a tárgyaláson elmondta, hogy a szülők 2016. január 29-én telefonon beszéltek meg, hogy L legfeljebb két-három évig maradjon Lengyelországban, és mindenképpen Svájcban járjon óvodába.

A helyi bíróság a 2019. június 3-án hozott végzésével, amelyet 2019. június 7-én kézbesítettek, elutasította az apának a szülői felügyeleti jog átruházása iránti kérelmét.

A bíróság azzal indokolta a döntést, hogy a megkeresett bíróság nem rendelkezik joghatósággal. Az apa nem szolgáltatott bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy az anya és a gyermek időben korlátozott lengyelországi tartózkodására vonatkozóan konkrét megállapodás született volna. A 2019. május 9-i szóbeli meghallgatáson tett kijelentései ellentmondtak a 2018. augusztus 3-i beadványában tett korábbi állításának, amelyből az derül ki, hogy a szülők 2017 májusában az eredményt tekintve még nyitottan kommunikáltak a lengyelországi tartózkodás időtartamáról.

Az apa úgy véli, hogy az Amtsgericht Frankfurt (Frankfurt am Main-i helyi bíróság) joghatósága a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének – a (7) bekezdéssel összefüggésben értelmezett – (6) bekezdéséből, valamint a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkéből következik. A krakkói kerületi bíróság a 2017. december 8-i határozatában megállapította, hogy a gyermek lakóhelye a lengyelországi letelepedés előtt nem Svájcban volt, mivel a gyermek az anyjával Németországban élt.

Az apa úgy véli, hogy a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény szerinti eljárásban alkalmazandó elvek, amelyek szerint a gyermek visszavitelét ellenző személynek kell bizonyítania, hogy a gyermek (közös) felügyeletét gyakorló személy hozzájárult az elvitelhez vagy az elrejtéshez, vagy utólag engedélyezte azt, a jelen eljárásban is érvényesek. Ezt a határozatlan idejű beleegyezést nem bizonyította az anya.

Az apa azt állítja továbbá, hogy az ügyben a szülői felügyeleti jognak az apára való átruházása szolgálná leginkább a gyermek mindenek felett álló érdekét. Az anya önkényesen eljárva gyakorlatilag hatályon kívül helyezte a szülői felügyeleti joggal rendelkező apa jogosítványait, és így nem a gyermek érdekében cselekedett. Az apa itt is a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény szerinti eljárásban alkalmazandó elvekre hivatkozik.

A helyi bírósághoz 2019. július 8-án beérkezett fellebbezésében az apa fenntartja az első fokon benyújtott kérelmét.

Az anya a fellebbezés elutasítását kéri.

Az eljáró bíróság tanácsa többször felhívta az apa figyelmét arra, hogy a fellebbezésének sikere nem valószínűsíthető, mivel még a joghatóság feltételezése esetén sem lehetne abból kiindulni, hogy a szülői felügyeleti jognak az apára történő átruházása a gyermek érdekét szolgálná – Bürgerliches Gesetzbuch (német polgári törvénykönyv – a továbbiakban: BGB) 1671. §.

A tanács arra is felhívta az apa figyelmét, hogy a tanács álláspontja szerint a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének alkalmazása az EU-tagállamok közötti viszonylatokra korlátozódik, és a Lengyelország és Svájc közötti viszonylatban lefolytatott eljárás nem válthatja ki a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének hatásait.

Az apa azt javasolja, hogy a következő kérdéseket terjesszék előzetes döntéshozatal céljából a luxembourgi székhelyű Európai Unió Bírósága elé:

[omissis]

[Kérdések, amelyek tisztázását az apa javasolja. Részben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett, egyedül mérvadó kérdésekben szerepel]

Az apa 2022-ben Lengyelországban gyakorolta a kapcsolattartási jogát a gyermekkel egy ottani bírósági határozat alapján.

II.

1. Joghatóság

A német bíróságok joghatósága a 2022. augusztus 1. előtt indított szülői felügyeleti eljárásokra alapvetően a 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: Brüsszel IIa. rendelet) 8. cikkének (1) bekezdéséből következik, kivéve, ha a 9., 10. és 12. cikk szerinti elsőbbségi szabályok alkalmazandók (Brüsszel IIa. rendelet 8. cikkének (2) bekezdése). Az ezt követő, 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 rendelet (Brüsszel IIb rendelet) csak a 2022. augusztus 1. után indított eljárásokban alkalmazandó – Brüsszel IIb. rendelet 100. cikkének (1) bekezdése. A jelen eljárásra továbbra is a Brüsszel IIa. rendelet alkalmazandó a 2201/2003/EK rendelet szövegváltozatában, Brüsszel IIb rendelet 100. cikkének (2) bekezdése.

A Brüsszel IIa. rendelet 8. cikkének (1) bekezdése szerint a joghatóság szempontjából a gyermek szokásos tartózkodási helye a döntő kapcsoló elv (a.), kivéve, ha elsőbbséget élvező rendelkezések, ebben az esetben a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke alkalmazandó (b.).

a. A Brüsszel IIa. rendelet 8. cikkének (1) bekezdése

A Brüsszel IIa. rendelet 8. cikkének (1) bekezdése szerint egy tagállam bírósági joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésekor az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

A szokásos tartózkodási helyet az egyedi eset összes ténybeli körülménye alapján, a gyermeknek a szociális és családi környezetbe való életvitelszerű beilleszkedését figyelembe véve kell meghatározni; e tekintetben valamely állam területén való tartózkodás időtartama, rendszeressége és körülményei a meghatározóak (a Bíróság 2009. április 2-i ítélete a C-523/07. sz. ügyben, 42. és 44. pont; a Bíróság 2010. december 22-i ítélete a C-497/10. PPU. sz. ügyben, 47. pont; a Bíróság 2017. június 8-i ítélete a C-111/17. PPU. sz. ügyben, 42. pont).

L 2016 áprilisa óta él Lengyelországban az édesanyjával, és 2017 áprilisa/májusa óta oda jár óvodába.

A kérelem 2018 júliusában történt benyújtásakor L szokásos tartózkodási helye Lengyelországban volt, ami azt jelenti, hogy a német bíróságok joghatósága nem alapítható a Brüsszel IIa. rendelet 8. cikkének (1) bekezdésére.

b. Joghatóság a gyermek jogellenes elvitele esetében

A Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke további rendelkezést tartalmaz a joghatóságról a gyermek jogellenes elvitelére vagy visszatartására vonatkozó esetekben. Ezekben az esetekben a korábbi szokásos tartózkodási hely szerinti állam joghatósága akkor is fennmarad, ha a gyermek új szokásos tartózkodási helyet létesít egy másik államban, kivéve ha különleges feltételek teljesülnek.

Ehhez először is az szükséges, hogy a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének alkalmazási köre megnyíljon a jelen eljárásban.

A Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének megfogalmazása szerint („tagállam”) a norma alkalmazása a Brüsszel IIa. rendelet által kötelezett tagállamok közötti viszonylatra korlátozódik. Az Európai Unió Bírósága itt leszögezte, hogy azon körülmény, miszerint az a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke a „tagállam” kifejezést használja, nem pedig az „állam” vagy a „harmadik állam” kifejezéseket, és a joghatóságot valamely „tagállamban” található, jelenlegi vagy korábbi szokásos tartózkodási helytől túrni köteles, anélkül, hogy esetlegesen egy harmadik állam területén szerzett tartózkodási helyre utalna, azt is jelenti, hogy ugyanezen cikk kizárólag a gyermekek tagállamok közötti jogellenes elvitele esetében szabályozza a joghatóságot (a Bíróság 2021. március 24-i ítélete a C-603/20. PPU. sz. ügyben, 38–40. pont).

Az apa véleménye szerint ez a feltétel teljesül, mivel a jelen eljárás Németország és Lengyelország, tehát két, a Brüsszel IIa. rendelet által kötelezett uniós tagállam viszonylatában zajlik. L az édesanyjával Frankfurtban élt, így a szokásos tartózkodási helye Németországban volt.

Az eljáró tanács nem osztja ezt az álláspontot, hanem a Brüsszel IIa. rendelet 10. és 11. cikkének alkalmazását a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény szerinti visszaviteli eljárás végrehajtásával összefüggésben látja. A Brüsszel IIa. rendelet 11. cikke további eljárási szabályokat tartalmaz, amelyeket a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény szerinti visszaviteli eljárásokban kell alkalmazni, ha mind a származási, mind a menedéknújtó állam az EU tagállama vagy a Brüsszel IIa. rendelet által kötelezett állam [omissis] [jogi szakirodalmi hivatkozás]. A Brüsszel IIa. rendelet 10. és 11. cikkében foglalt rendelkezések egyrészt megerősítik a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény visszaviteli mechanizmusát azáltal, hogy korlátozzák a kivételek alkalmazását és előnyben részesítik a visszaviteli határozat végrehajtását; másrészt azonban különös gyorsítási és meghallgatási rendelkezéseket, valamint védelmi és tájékoztatási kötelezettségeket írnak elő az érintett felekkel szemben.

A 2201/2003/EK rendelet 10. cikkének értelmezéséről (jelen esetben: a tartózkodási hely meghatározása a gyermek jogellenes elvitele esetén) szóló, 2021. március 24-i, a C-603/20. PPU. sz. ügyben hozott ítéletében az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (a Bíróság 2021. március 24-i ítélete a C-603/20. PPU. sz. ügyben, 37. pont). Eszerint a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének értelmezéséhez a rendelet szövegéből, valamint az Európai Bizottság által közzétett, a 2201/2003 rendelet alkalmazásáról szóló gyakorlati útmutató 4.2.1.1. pontjában kifejtett értelmezésből egyértelműen következik, hogy a norma csak a tagállamok közötti joghatósági összeütközésekre vonatkozik, nem pedig egy tagállam és egy harmadik állam közötti joghatósági összeütközésre (A Bíróság 2021. március 24-i ítélete a C-603/20. PPU. sz. ügyben, 29. pont). Ugyanakkor az Európai Unió Bírósága hangsúlyozta, hogy a különös joghatósági szabályt szigorúan kell értelmezni, és nem lehet a rendeletben kifejezetten szereplő eseteken túlterjeszkedő módon értelmezni, illetve úgy, ami ahhoz vezet, hogy e rész önálló alkalmazása érdekében a szövegének csupán egy részét veszik figyelembe (a Bíróság 2021. március 24-i ítélete a C-603/20. PPU. sz. ügyben, 47. és 48. pont).

Ennek megfelelően az eljáró tanács értelmezése szerint a Brüsszel IIa. rendelet 10. és 11. cikkének rendelkezéseit nem egymástól elszigetelten kell vizsgálni.

Az apa 2017. július 7-én kelt, a berni Bundesamt für Justizon (szövetségi igazságügyi hivatalon) keresztül benyújtott kérelmére indított, a gyermek Svájcba történő visszavitelére irányuló visszaviteli eljárásban nem voltak alkalmazhatók a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény szerinti eljárás lefolytatására vonatkozó, a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkéből eredő követelmények, mivel Svájcot nem köti a Brüsszel IIa. rendelet. Ennek megfelelően a lengyelországi bíróságnak a visszavitel iránti kérelem elutasítását követően nem volt oka arra, hogy eljárjon a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (6) és (7) bekezdései alapján, illetve hogy az elutasító határozatról tájékoztassa a németországi bíróságokat vagy a központi hatóságot.

A második visszavitel iránti kérelem, amelyet az apa nem sokkal a jelen eljárás megindítása előtt nyújtott be a bonni német Bundesamt für Justizhoz (szövetségi igazságügyi hivatalhoz), a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke értelmében nem alapozhatja meg a fennmaradó joghatóságot, mivel ezt az eljárást nem folytatták le. E tekintetben a kérelemnek a bírósághoz való beérkezése a döntő. Az apa állítása szerint Lengyelországban nem indult további visszaviteli eljárás.

Ezen túlmenően elvileg kétségesnek tűnik a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján benyújtott második kérelem elfogadhatósága, mivel a lengyelországi fellebbviteli bíróság jogerős határozata valószínűleg megakadályozza, hogy ugyanabban a tárgyban további eljárás induljon a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény

alapján. A lengyel bíróságok határozatai a gyermek jogellenes elrejtésének a kérdésében is tartalmaznak megállapításokat.

2. A Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének alkalmazása

Amennyiben a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke jelen konstellációban is alkalmazandó főszabály szerint, a joghatóság megváltoztatására (az a) pont szerinti, mindkét felügyeleti joggal rendelkező személy elfogadásának hiányában) csak akkor kerül sor, ha a gyermeknek új a szokásos tartózkodási helye, legalább egy éve tartózkodik az új tartózkodási hely szerinti államban, beilleszkedett az új környezetébe, és a b) pont i)–iv) alpontjaiban említett esetcsoportok valamelyike teljesül. Jelen esetben az i) pont a kérdéses, amely szerint megszűnik a fennmaradó joghatóság, ha egy éven belül azt követően, hogy a felügyeleti jog gyakorlója tudomást szerzett vagy tudomást kellett szereznie a gyermek tartózkodási helyéről, nem nyújtott be visszavitel iránti kérelmet annak a tagállamnak az illetékes hatóságaihoz, ahová a gyermeket elvitték, illetve amelyben jogellenesen visszatartották (Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke b) pontjának i) alpontja).

Az apának eszerint a jogellenességről való tudomásszerzéstől vagy annak bekövetkeztétől számított egy éven belül kellett volna benyújtania a visszavitel iránti kérelmet, hogy az itteni bíróságok joghatósága fennmaradjon.

Az apa arra hivatkozik, hogy ahhoz adta a beleegyezését, hogy az anya határozott ideig tartózkodjon L-lel Lengyelországban. E határidő lejárta után az anya az apa által előadott megállapodással ellentétben nem költözött L-lel Svájcba.

E tekintetben az apa azt állítja, hogy a gyermeket legkésőbb 2017. május 24. óta jogellenesen tartják vissza Lengyelországban (óvodába járás). Az apa azt állítja továbbá, hogy a szülők megállapodtak abban, hogy a gyermek 2017 novemberétől Svájcban járjon óvodába.

Az apa felügyeleti jog iránti kérelme 2018. július 13-án érkezett a helyi bírósághoz. A Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke b) pontjának i. alpontja szerinti egyéves határidő csak akkor számíthatna betartottnak, ha a későbbi időpontot, azaz az óvodába való beíratást kellene figyelembe venni. A visszaviteli eljárásban tett állítással (jogellenesség az óvodai beíratással 2017 májusától) a kérelem nem érkezett volna be a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke b) pontjának i) alpontja szerinti egyéves határidőn belül.

Ez felveti azt a kérdést, hogy az apa a Lengyelországban a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján lefolytatott eljárás eredményeként nem nyújthat-e be további beadványokat, vagy a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkének keretében lehet-e hivatkozni későbbi kezdeti időpontokra is. Ez lehetővé tenné a visszaviteli eljárás lezárását követő egyéves időszak kezdetének késleltetését, ami végső soron nem felel meg annak a szándéknak, hogy a gyermek mindenek felett álló érdeke érdekében a lehető leghamarabb tisztázzák a felügyeleti jogot.

A szülők között vitatott továbbá az anya és a gyermek lengyelországi tartózkodásának határideje. Az anya vitatja, hogy megállapodtak volna ilyen határidőben.

Az indokolási és bizonyítási teher kérdésében az apa a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárásokban a hozzájárulás vagy megállapodás bizonyítására vonatkozó elvekre hivatkozik, amelyek szerint a visszavitt ellenző szülőnek kell bizonyítania, hogy a kérelmező előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez (lásd: a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény 13. cikke első bekezdésének a) pontja).

Az eljáró tanács véleménye szerint a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárásokban alkalmazandó bizonyítási teherre vonatkozó különös szabályok nem ültethetők át a jelen eljárásra. A jelen eljárás tárgya nem a gyermeknek a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárás keretében történő visszavitele, hanem a szülői felügyeleti jog átruházása iránti kérelem, amelyre a felügyeleti joggal kapcsolatos eljárásokra általánosan alkalmazandó eljárási elvek vonatkoznak. A Brüsszel IIa. rendelet 10. cikkében foglalt követelményeket a korábbi tartózkodási hely szerinti állam bíróságainak önállóan kell vizsgálniuk (a Bíróság 2010. december 22-i ítélete a C-497/10. PPU. sz. ügyben, 62. és azt követő pontok). A Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján benyújtott visszavitel iránti kérelemről szóló határozat nem kapcsolódik az új tartózkodási hely szerinti államhoz. E tekintetben a Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (a családi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény) (FamFG) 26. §-ában foglalt hivatalból történő vizsgálat elve alkalmazandó, amely magában foglalja azt is, hogy a joghatóságot hivatalból kell vizsgálni (BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] [omissis] [forrás a jogi szakfolyóiratban] [2010. február 17-i határozat – XII ZB 68/09]). Az olyan kérelmezési eljárásokban, mint a jelen, a szülői felügyelet átruházása iránti kérelem a BGB 1671. §-a alapján, a feleket bizonyos bizonyítási teher terheli a számukra kedvező tények tekintetében. Az apa beadványának ellentmondásait ezért a bíróságnak ennek megfelelően kell értékelnie.

3. A Brüsszel IIa. rendelet 11. cikke (8) bekezdésének alkalmazása

A Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (6)–(8) bekezdéseiben foglalt rendelkezések a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárásban a gyermek visszavitelének a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény 13. cikke alapján történő elutasítása esetén a korábbi tartózkodási hely szerinti államban a gyermekre vonatkozó felügyeleti jog vizsgálatára irányuló eljárás megindításának kezdeményezését írják elő. Különösen a szülői felügyeletről szóló határozatok, amelyeket a gyermek visszavitelének elutasítását követően a Gyermek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárásban a Brüsszel IIa. rendelet

11. cikkének alkalmazási körébe tartozó, a gyermek átadását (visszavitelét) is magában foglaló eljárásban hoznak, a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (8) bekezdése, a 40. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján – összefüggésben a Brüsszel IIa. rendelet 42. cikkével – privilegizált végrehajtás alá tartoznak.

Az apa úgy véli, hogy az eljáró tanácsnak a szülői felügyeleti jogról szóló, a gyermek visszavitelét elrendelő határozatára a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (8) bekezdése, és így a privilegizált végrehajtás szabályai vonatkoznak.

Az eljáró tanács álláspontja szerint azonban a Brüsszel IIa. rendelet 10. cikke (6)–(8) bekezdéseinek alkalmazása szükségszerűen megköveteli a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárás lefolytatását a Brüsszel IIa. rendelet által kötelezett két tagállam viszonylatában, aminek következtében a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (8) bekezdése jelen esetben nem alkalmazható. A Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (8) bekezdése a Brüsszel IIa. rendelet 11. cikkének (2)–(5) bekezdései hatálya alá tartozó, a Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló Hágai Egyezmény alapján indult eljárások különös követelményei alapján a szülői felügyelet kérdésében hozott határozatok végrehajtásának az egyszerűsítését célozza. Amint azt már kifejtettük, a Svájc és Lengyelország közötti viszonylatban a visszaviteli eljárás nem tartozott a Brüsszel IIa. rendelet alkalmazási körébe. A döntő tényező itt nem az apa lakóhelye, hanem az államoknak a Brüsszel IIa. rendelet révén fennálló kölcsönös kööttségének és kötelezettségének kérdése.

[omissis]

[omissis]

[aláírások, hitelesítési záradék]